

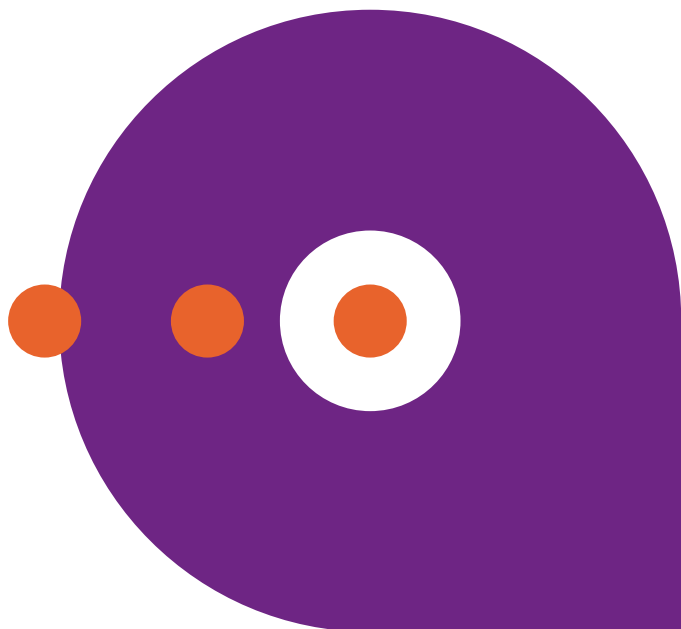
EURÓPAI POLGÁRI VITACSOPORT

A GENERÁCIÓK
KÖZÖTTI
MÉLTÁNYOSSÁGGAL

Tájékoztató

Tartalma

1. A FOLYAMAT	
Mit értünk európai polgári vitacsoportok alatt?	4
Hogyan fog működni a generációk közötti méltányossággal foglalkozó európai polgári vitacsoport?	4
2. A MEGBÍZATÁS	
Mi lesz a feladatom?	6
Az Ön szerepe	6
3. A TÉMA	
Mit kell tudnom a generációk közötti méltányosságról?	8
Mely szempontokra terjed ki?	8
Mit tartalmazhatna a generációk közötti méltányosságról szóló stratégia?	9
<i>Jobb kormányzás és demokratikus részvétel</i>	9
<i>A hosszú távú kihívások közös kezelése</i>	10
<i>Az emberek védelme és erősebb közösségek építése</i>	10
Példák a generációk közötti méltányosságra az EU-ban	11
Mi lenne, ha... elképzelhetnénk, milyen egy minden generáció számára méltányos jövő?	13
4. TOVÁBBI forrásanyagok	14

Bevezetés

Szeretettel köszöntjük a generációk közötti méltányossággal foglalkozó európai polgári vitacsoportban! Köszönjük, hogy elfogadta meghívásunkat! Reméljük, hogy érdekes, inspiráló és hasznos tapasztalatokkal fog gazdagodni! Azzal, hogy elfogadta az Európai Bizottság meghívását, Önre egy különleges utazás vár. 2021 óta 1800 európai polgár csatlakozott hasonló európai polgári vitacsoportokhoz. Ők mindannyian véleményük megosztásával járultak hozzá az uniós szakpolitikák alakításához. Most Önön a sor!

Ön egyike annak a 150 véletlenszerűen kiválasztott uniós polgárnak, akik az EU 27 tagállamát képviselik, és így közösen az EU sokszínűségét testesítik meg. A következő hónapokban az Ön feladata az lesz, hogy ajánlásokat fogalmazzon meg a generációk közötti méltányosságról szóló azon stratégia kulcselemeivel kapcsolatban, amelyen az Európai Bizottság jelenleg dolgozik. Ahhoz, hogy javaslatokat fogalmazhasson meg az Európai Bizottság számára, Önnek lehetősége lesz más polgárokat meghallgatni, tőlük tanulni és velük eszmét cserélni. Mi minden tőlünk telhetőt megteszünk annak érdekében, hogy e munka során megkapja a szükséges támogatást, és barátok között érezze magát! Mi már nagyon várjuk a közös munkát!

KI SZERVEZI A VITACSOPORTOT?

A generációk közötti méltányosságról szóló új stratégiát előkészítő európai polgári vitacsoportot az **Európai Bizottság** szervezi.

Az uniós intézmények közül az Európai Bizottság az, amely új jogszabályokat javasol, és gondoskodik a meglévők betartásáról. A Bizottság emellett irányítja az EU mindennapi működését – például programokat hajt végre, és kezeli a költségvetést. Célja, hogy javítsa az európai polgárok életét olyan területeken, mint a kereskedelem, a környezetvédelem vagy a tisztességes verseny. A Bizottság jelenleg is egy új stratégián dolgozik, amelynek célja, hogy a szakpolitikák minden generáció – fiatalok, idősek és a jövő nemzedékei – számára egyaránt méltányosak legyenek.

Mielőtt a Bizottság a stratégiát 2026 első félévében bemutatná, Európa lakóit is szeretné meghallgatni. Azáltal, hogy különböző élethelyzetű és országbeli polgárok véleményét gyűjti össze, ez a vitacsoport gondoskodik arról, hogy az ajánlások tükrözzék az uniós polgárok meglátásait és preferenciáit. Az Ön e vitacsoportban vállalt részvétele fontos annak meghatározásához, hogy mely területeken szükséges vagy a leghasznosabb uniós szintű fellépés. Az Ön ajánlásai és javaslatai hozzájárulnak a stratégia kialakításához, amelynek célja a generációk közötti kommunikáció megerősítése, valamint annak biztosítása, hogy az uniós döntéshozatal és szakpolitikák figyelembe vegyék a ma és a jövő nemzedékeinek érdekeit.

Ez a tájékoztató lépésről lépésre vezeti végig Önt a folyamaton. Három fő részből és egy további forrásanyagokat tartalmazó mellékletből áll.

1. **A FOLYAMAT:**
MIT ÉRTÜNK EURÓPAI POLGÁRI VITACSOPORTOK ALATT? 4
2. **A MEGBÍZATÁS:**
MI LESZ A FELADATOM? 6
3. **A TÉMA:**
MIT KELL TUDNOM A GENERÁCIÓK KÖZÖTTI MÉLTÁNYOSSÁGRÓL? 8

1/A folyamat

Mit értünk európai polgári vitacsoportok alatt?

Az európai polgári vitacsoportokat az EU 27 tagállamból véletlenszerűen kiválasztott emberek alkotják, akik e csoportokban vitatják meg az Unió jövője szempontjából fontos, küszöbön álló kezdeményezéseket. Most Önön a sor, a feladat pedig az, hogy elősegítse a generációk közötti méltányosság megvalósulását. Ebben Ön 149 másik, szintén véletlenszerűen kiválasztott polgárral fog együtt dolgozni, akik például életkor, nem és állampolgárság tekintetében az EU lakosságának sokszínűségét tükrözik. A vitacsoport tagjai közül minden harmadik 29 év alatti lesz – ez biztosítja, hogy valóban generációk közötti párbeszéd alakulhasson ki. Önök így együtt alkotják a generációk közötti méltányossággal foglalkozó európai polgári vitacsoportot.

Az első európai szintű polgári vitacsoportok az Európa jövőjéről szóló 2021–2022. évi konferencián alakultak meg. A konferencia bebizonyította, hogy mennyire értékesek a polgárok hozzászólásai. A 800 véletlenszerűen kiválasztott résztvevő egyértelmű igényt fogalmazott meg arra, hogy szeretnének nagyobb beleszólást az uniós döntéshozatalba. Válaszul az Európai Bizottság elnöke, Ursula von der Leyen rendszeressé tette polgári vitacsoportok bevonását az uniós szakpolitikák kialakításában.

Azóta a polgárok már olyan témákban dolgoztak együtt, mint az [élelmiszer-pazarlás](#), [a virtuális világok kialakítása](#), [a tanulási célú mobilitás elmozdítása](#), [az energiahatékonyság](#), [a társadalmat megosztó gyűlölet elleni küzdelem](#) és a [hosszú távú uniós költségvetés](#).

HOGYAN FOG MŰKÖDNI A GENERÁCIÓK KÖZÖTTI MÉLTÁNYOSSÁGGAL FOGLALKOZÓ EURÓPAI POLGÁRI VITACSOPORT?

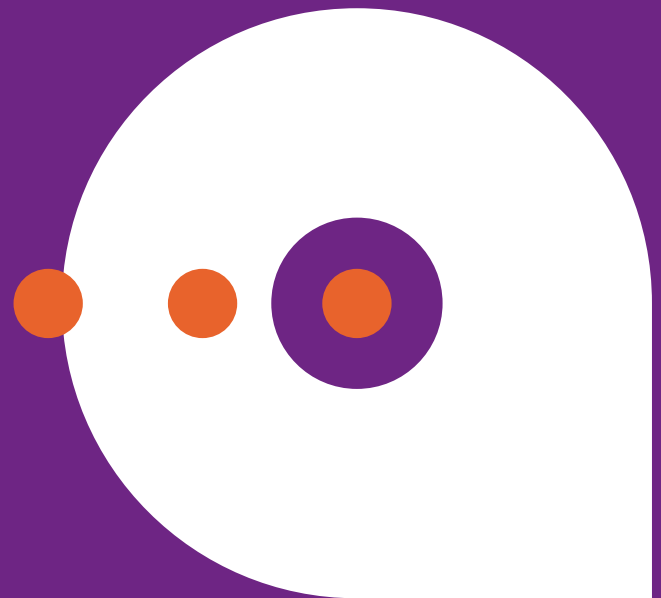
A munka kb. 12 fős **kis csoportokban** és **nagyobb, úgynevezett plenáris üléseken** zajlik, amelyeken mindenki részt vesz. A kis csoportok tagjai alaposabban megvizsgálják a témát, véleményt cserélnek, és javaslatokat dolgoznak ki a végleges ajánlásokhoz. A plenáris üléseken mindenki megoszthatja gondolatait, meghallgathatja a többieket és a szakértőket, valamint visszajelzést adhat más kis csoportok javaslataira. A folyamat végén a vitacsoport teljes tagsága közösen fogadja el az ajánlásokat.

Ön az EU bármely hivatalos nyelvén felszólalhat, amelyben a leginkább jártasnak érzi magát, hiszen **hivatásos tolmácsok** gondoskodnak arról, hogy a résztvevők az EU 24 hivatalos nyelvének bármelyikén megértsék egymást.

Munkáját emellett támogatják még:

- a **Szakértői bizottság tagjai**, akik megválaszolják kérdéseit, magyarázattal szolgálnak és háttér-információt nyújtanak a generációk közötti méltányosságról és az EU működéséről, Ön emellett eszmecserét folytat majd a civil társadalom, az uniós intézmények és a tudományos élet képviselőivel.
- a **moderátorok**, akik a kiscsoportos munkát segítik, és ügyelnek arra, hogy mindenki felszólalhasson és mindenkit meghallgassanak,
- az **Európai Bizottság munkatársai**, akik figyelemmel kísérik a vitacsoportban folyó beszélgetéseket, és az Ön felszólalásait felhasználják a generációk közötti méltányosságról szóló stratégia kidolgozásában.

Az üléseken **megfigyelők** – például egyetemi kutatók – is jelen lehetnek, de a vitákba nem szólnak bele. **Újságírók és a média képviselői** interjút is kérhetnek a vitacsoport tagjaitól, hogy tapasztalataikat bemutassák a közvéleménynek, de az ezekben való részvétel önkéntes, és annak sincs akadályja, ha Ön nem kíván interjút adni.

Ön és a többi résztvevő három alkalommal fog találkozni: kétszer személyesen Brüsszelben, egyszer pedig online.

- **1. ülészak**
2025. szeptember 12–14. (Brüsszel)
- **2. ülészak**
2025. október 17–19.
(online, videokonferencia-platformon)
- **3. ülészak**
2025. november 14–16. (Brüsszel)

Kérjük, tartsa be az időpontokat, és minden ülészakon vegyen részt. Ha bármilyen gyakorlati problémája adódna, támogatócsoportunk készséggel segít Önnek. Esetleges egészségügyi szükségletét kérjük, előzetesen jelezze, a támogatást a helyszínen vagy szállodájának recepcióján keresztül biztosítjuk. Ha akadálymentesítési vagy támogatási igénye van, kérheti, hogy a vitacsoport ülésein **kísérő** segítse Önt. Kiskorúak számára kísérő jelenléte kötelező, ám a vitacsoport beszélgetéseiben kizárólag a véletlenszerűen kiválasztott polgárok vehetnek részt. A kísérők megfigyelőként csatlakozhatnak, és a társasági programokon is részt vehetnek.

Minden este (csütörtök, péntek, szombat) **társasági programokra** – például vacsorára vagy fogadásra – kerül sor. Ezek remek alkalmat kínálnak arra, hogy megismerkedjen más résztvevőkkel a saját országából és az EU egész területéről. A részvétel önkéntes, de csak bátorítani tudjuk arra, hogy vegyen részt Ön is! Ha segítségre van szüksége vagy kérdése, problémája lenne, forduljon a **befogadási tisztviselőhöz**.

A vitacsoporton kívül a **Polgári Részvételi Platformon** online vita is zajlik majd, ahol bármely uniós polgár megoszthatja ötleteit a generációk közötti méltányosságról. Kérjük, hívja meg családtagjait, barátait, munkatársait, hogy csatlakozzanak a beszélgetéshez, és osszák meg meglátásaikat online.

A vitacsoportban szerzett élményeiről a közösségi médiában is beszámolhat. Csak arra kell figyelnie, hogy más résztvevők személyes adatait vagy véleményét ne ossza meg, és tartsa tiszteletben a magánélet védelmét.

2 / A megbízatás

Mi lesz a feladatom?

Az Európai Bizottság 2026 első félévében stratégiát fog elfogadni a generációk közötti méltányosságról.

Az EU már több kezdeményezést is elindított, hogy közelebb hozza egymáshoz a különböző generációkat, döntései a különböző nemzedékekre nézve egyaránt méltányosak legyenek, és megoldást kínáljanak a szükségleteikre. 2007-ben [A nemzedékek közötti szolidaritás előmozdítása](#) című közlemény központi témaköre a családpolitika volt. 2012 [a tevékeny időskor és a nemzedékek közötti szolidaritás európai éve](#) volt. A közelmúltban megvalósuló kezdeményezések közül pedig [a 2019 és 2027 közötti időszakra szóló uniós ifjúságpolitika](#), [Az idősödésről – A generációk közötti szolidaritás és felelősség előmozdítása](#) című 2021. évi zöld könyv és a [Demográfiai változások Európában: a cselekvés eszköztára](#) című 2023. évi közlemény érdemel említést. Ezeken kívül a generációkon belüli és az azokon átívelő párbeszéd elősegítése érdekében az EU olyan platformokat is működtet, mint az [uniós ifjúsági párbeszéd](#), az [uniós gyermekrésztvételi platform](#) és az [európai polgári vitacsoportok](#).

Az előrelátó gondolkodás már régóta az uniós szakpolitikai döntéshozatal fontos része. Az Európai Bizottság minden évben éves stratégiai előtekintési jelentést tesz közzé, hogy támogassa a hosszú távú tervezést, és segítsen a döntéshozóknak mérlegelni, hogy a ma meghozott döntések milyen hatással lehetnek a jövő generációira.

Az Európai Bizottság elnöke által készített ötéves stratégiai terv, azaz a 2024 és 2029 közötti időszakra vonatkozó politikai iránymutatás kimondja, hogy a ma meghozott döntésekkel ne ártsunk a jövő generációinak, és a különböző korú emberek között nagyobb legyen a szolidaritás és az elkötelezettség. Ennek megvalósítása érdekében Glenn Micallef biztos megbízást kapott a generációk közötti méltányosságra vonatkozó stratégia kidolgozására annak érdekében, hogy „feltérképezzük, hogyan erősíthetjük a generációk közötti kommunikációt, és hogyan biztosíthatjuk, hogy a jelenlegi és jövőbeni nemzedékek érdekeit figyelembe vegyünk a szakpolitikák és jogszabályok kidolgozása során.”

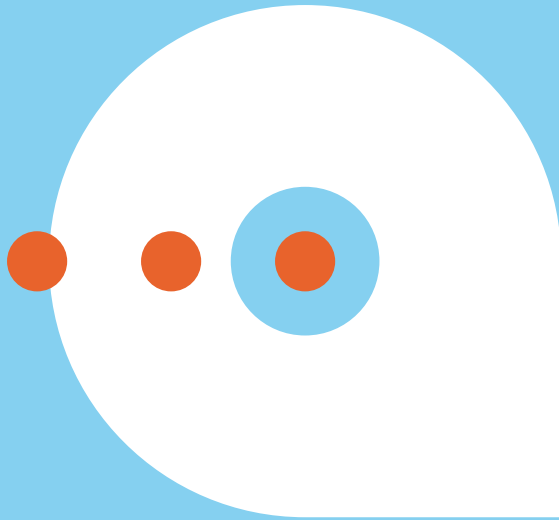
A Bizottság generációk közötti méltányosságról szóló stratégiája uniós szinten az első ilyen jellegű dokumentum lesz, és összhangban áll azokkal a globális törekvésekkel, amelyek célja a hosszú távú tervezés és szakpolitikai megközelítés előmozdítása. 2024 szeptemberében a világ vezetői elfogadták a [Paktum a jövőért](#) című dokumentumot, amelynek egyik vállalása, hogy a jövő generációinak szükségleteit meg kell védeni, és a döntések meghozatalakor figyelembe kell venni az ő érdekeiket is.

A generációk közötti méltányosságról szóló stratégia nem jogszabály, hanem közlemény, azaz egy olyan hivatalos uniós dokumentum, amely ismerteti a Bizottság szándékait, a tervezett szakpolitikákat és prioritásokat. Olyan szakpolitikai dokumentum, amely elmagyarázza, hogy miért fontos a generációk közötti méltányosság, hogy európai szinten milyen intézkedésekre van és lehet szükség, és hogy ezt a perspektívát hogyan lehet szem előtt tartani az uniós politika és döntéshozatal során. A cél egy méltányosabb Európa, mind a jelenlegi, mind a jövőbeni generációk számára.

AZ ÖN SZEREPE

A vitacsoport tagjaként az Ön feladata az lesz, hogy megossza gondolatait és véleményét a generációk közötti méltányosságról, és segítsen kidolgozni egy ajánlásomagot, amelyet az Európai Bizottsághoz juttatunk el. A stratégia előkészítése már a kezdetektől fogva az inkluzív és részvételen alapuló szemlélet jegyében zajlik. A munkába eddig az érdekelt felek széles köre kapott meghívást, a nemzetközi szervezetektől a politikai döntéshozókig, a szakértőktől, a civil társadalomig és a polgároktól. Ők közösen feltárták, miért fontos a generációk közötti méltányosság, azonosították a kapcsolódó problémákat, és megtervezték, milyen lenne egy mindenki számára méltányosabb jövő.

Az inkluzív és részvételen alapuló közös alkotási folyamatról [itt](#), a folyamat korai szakaszában szerzett első tapasztalatokról pedig [itt](#) olvashat bővebben. A polgári vitacsoport tagjaként Ön erre a munkára alapozhat, miközben saját elképzeléseit is magával hozhatja, sőt, feltáráshoz Ön szerint több figyelmet érdemlő területeket is.

Emellett a vitacsoport körbejárja a következő kérdést:

Mit kell tennünk ma annak érdekében, hogy az Európai Unió minden jelenlegi és jövőbeni generáció szempontjából méltányos legyen?

Ezt a kérdést két fő nézőpontból fogják megvizsgálni:

1. Hogyan biztosítható, hogy a ma meghozott döntések ne ártsanak a jövő generációinak, miközben a jelenlegi és a jövőben generációk érdekeit egyaránt szem előtt tartjuk?

2. Hogyan erősíthetjük meg a generációk közötti kommunikációt, szolidaritást és együttműködést?

Ezeket a kérdéseket Ön és a vitacsoport többi tagja szakértők és moderátorok támogatásával három ülésen fogja megvizsgálni:

1. ÜLÉSSZAK: Itt közelebbről is megismerkednek a témával, és közösen elgondolkodnak arról, hogy milyennek kellene lennie egy méltányos Európának. Összevetnek különböző jövőképeket, és meghatározzák, milyen lépések vezetnek azok megvalósításához.

2. ÜLÉSSZAK: A résztvevők megkezdik a javaslatok kidolgozását a stratégia tartalmának alakításához. A vitacsoport szakértőket, kutatókat és kreatív gondolkodókat hallgat meg, majd csoportokban konkrét ötleteket és javaslatokat dolgoznak ki.

3. ÜLÉSSZAK: Az ülés feladata a kidolgozott ötletek és javaslatok finomhangolása. Ezekből lesznek azok a végleges ajánlások, amelyeket a vitacsoport az Európai Bizottságnak továbbít. Az ajánlásokat a résztvevők ezen utolsó ülészak végén szavazzák meg és fogadják el.

A vitacsoport végére az Önök által meghatározott közös jövőkép, prioritások és ajánlások mind hozzájárulnak a generációk közötti méltányosságról szóló stratégia kidolgozásáról szóló közös gondolkodáshoz. Az Európai Bizottság erről az európai polgári vitacsoportról egy zárójelentést is közzétesz majd, amely tartalmazni fogja a testület által elfogadott ajánlásokat is (ennek egy példája a legutóbbi polgári vitacsoport [itt](#) olvasható jelentése egy új, az európai törekvéseinkhez illeszkedő költségvetésről).

3 / A téma

Mit kell tudnom a generációk közötti méltányosságról?

A mai kor nagy kihívásainak, például a klímaváltozásnak, a demográfiai változásnak, a társadalmi egyenlőtlenségeknek vagy a globális instabilitásnak a megoldásához újragondolt megközelítésre van szükség azzal kapcsolatban, hogy hogyan éljünk és hozunk döntéseket társadalomként. Bár ezek a fejlemények feszültségeket és konfliktusokat okozhatnak, egyben időszerű lehetőséget is teremtenek az EU számára a proaktív fellépésre. És ez az, ami miatt a generációk közötti méltányosság kérdése adott válasz megtalálása minden eddiginél sürgetőbb. Az EU-nak új irányra van szüksége, amely mindenkit érint: a fiatalokat, az idősebbeket, sőt a még meg sem született generációkat is.

A polgári vitacsoport egyik feladata, hogy a résztvevők szemszögéből határozza meg a generációk közötti méltányosság fogalmát, és azt konkrét ajánlások formájába öntse. A ma is ismert tudományos és gyakorlati megközelítések alapján ez egyebek mellett a generációk közötti együttműködés előmozdítását és a jövőbe tekintő gondolkodás ösztönzését is jelentheti. De emellett magában foglalhatja annak figyelembevételét a döntéshozatal során, hogy az emberek és közösségek társadalmi, gazdasági, környezeti és kulturális jóléte hogyan alakul – mind a jelenben, mind a jövőben –, valamint azt, hogy a rövid távú szükségletek mellett a hosszú távú szempontok is nagyobb hangsúlyt kapjanak.

Ez a megközelítés tehát nem egyetlen kötelező jövőképet keres, hanem elismeri, hogy az embereknek és a generációknak különböző igényeik, vágyaik és elvárásai vannak, és mindannyian joggal szeretnének részt venni a saját jövőjük alakításában. A cél tehát az, hogy olyan társadalmat építsünk, amely úgy elégíti ki a mai generációk

szükségeit, hogy azzal nem veszélyezteti a jövő generációk saját szükségleteinek kielégítésére irányuló lehetőségeit. Másképpen megfogalmazva az egyik generáció előrehaladása nem történhet a másik rovására.

A generációk közötti méltányosság olyan uniós alapelvek megvalósulásához is hozzájárul, mint az esélyegyenlőség, a szociális védelem, a jó egészségügyi ellátás és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés. Ez a megközelítés új módon segíthet kezelni a szegénységet és a hátrányos megkülönböztetést: nem életkor alapján tekint valakit kiszolgáltatottnak, hanem az illető teljes értelembe vett társadalmi helyzetét veszi figyelembe.

Ez a gondolkodásmód hozzájárulhat egy reziliensebb és befogadóbb európai társadalom kialakulásához. Arra ösztönzi a szakpolitikákat, hogy életrészekben gondolkodjanak, miközben arra is figyelmeztet, hogy a rövid távú döntések hosszú távú következményekkel járhatnak. A generációk közötti méltányosság tehát egy közös, igazságos és fenntartható jövő kialakításáról szól – együtt, közösen.

MELY SZEMPONTOKRA TERJED KI?

Az érintett felek és szakértők bevonásával a Bizottság három olyan fő területet határozott meg, ahol a generációk közötti méltányosság kulcsszerepet játszhat Európa jövőjének alakításában:

1. Jobb kormányzás és demokratikus részvéte

Meg kell erősíteni azokat a rendszereket és intézményeket, amelyek hosszú távra tekintenek előre. Ez azt jelenti, hogy a szakpolitikákban és a demokratikus folyamatokban a mai és a jövőbeli generációk érdekeit is mérlegelni kell. Mivel a politikai döntések gyakran a rövid távú, sürgős szükségletekre adnak megoldást, azokat a kihívásokat, amelyek fokozatosan és hosszabb idő alatt bontakoznak ki, nehezebb következetesen kezelni.

2. A hosszú távú kihívások közös kezelése

Az olyan problémák, mint az éghajlatváltozás, a környezetszennyezés, a demográfiai változás, a lakhatáshoz való méltányos hozzáférés, az előremutató oktatás és az innováció hiánya minden generációt érintenek. Ha e hosszú távú kihívásokat közösen kezeljük, az tartós és kiegyensúlyozott megoldásokat eredményezhet a jövő generációi számára. Ha megvalósul a különböző korosztályok közötti együttműködés, az kiegyensúlyozottabb és fenntarthatóbb megoldásokhoz vezethet, amelyek hosszú távú szemléletet tükröznek.

3. Az emberek védelme és erősebb közösségek építése

Når generationerne går sammen, er vi bedre i stand til at støtte dem, der har behov for det, nu og i fremtiden, ved at forbedre adgangen til sundhedspleje, omsorgstjenester og væsentlige ressourcer, samtidig med at vi bidrager til sociale systemer, der er mere modstandsdygtige over for forandringer og fremtidige udfordringer.

MIT TARTALMAZHATNA A GENERÁCIÓK KÖZÖTTI MÉLTÁNYOSSÁGRÓL SZÓLÓ STRATÉGIA?

JOBB KORMÁNYZÁS ÉS DEMOKRATIKUS RÉSZVÉTEL

A közpolitikának – ma és holnap – a jelenen túltekintve a jövőt is figyelembe kell vennie, hogy a következő generációk jólléte is biztosított legyen. Az EU-nak már vannak olyan eszközei, amelyek támogatják a generációk közötti méltányossággal kapcsolatos hosszú távú tervezést.

Az előrelátó gondolkodás alapfeltétele, hogy az emberek aktív szerepet játszanak a döntések meghozatalában. A demokráciában mindenkinek, akit a döntések érintenek, joga van hangot adni a véleményének. A szakpolitikák azonban gyakran nem tükrözik minden korosztály nézőpontját, így például a fiatalokét vagy a még meg sem születettekét.

A méltányos és előrettekintő döntésekhez emellett elengedhetetlen, hogy a célkitűzések egyértelműek legyenek, és a megvalósításukhoz szükséges erőforrások is rendelkezésre álljanak. Az EU célkitűzései közé nemcsak a gazdasági növekedés tartozik, hanem a társadalmi, környezeti és kulturális jóllét előmozdítása is. Annak elősegítése érdekében, hogy a mai és a következő generációk egyaránt jó körülmények között élhessenek, új módszereket keresnek a fejlődés mérésére, például olyan keretrendszereket, amelyek az inkluzív és fenntartható jólétre összpontosítanak.

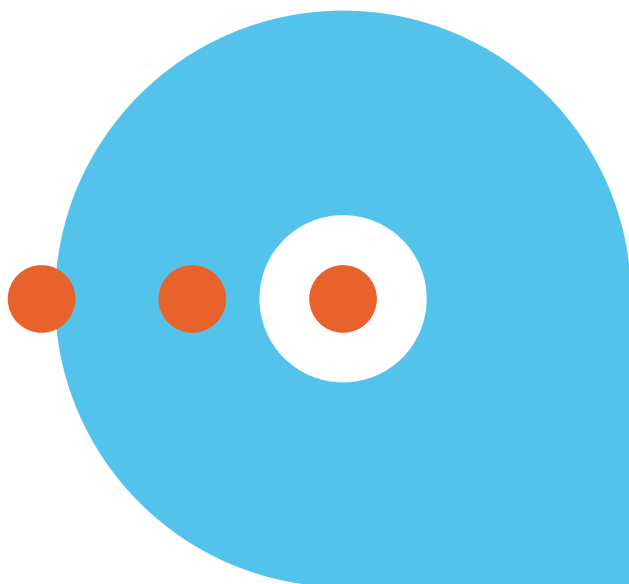
A HOSSZÚ TÁVÚ KIHÍVÁSOK KÖZÖS KEZELÉSE

A klímaváltozás, a biodiverzitás csökkenése és a környezetszennyezés mind olyan probléma, amely veszélyezteti a jövő generációk jogát a tiszta, egészséges és fenntartható környezethez. Ezért létfontosságú, hogy mielőbb a tettek mezejére lépjünk. Ennek jegyében alaposan mérlegelnünk kell a hosszú távú kockázatokat, és biztosítanunk kell, hogy tevékenységeink ne lépjék túl bolygónk ökológiai korlátait. Az EU már jelenleg is alkalmaz olyan jogszabályokat és stratégiákat – például a természet helyreállításáról szóló rendelet és az európai klímarendelet –, amelyek tartalmazzák a generációk közötti méltányosság szempontjait.

Arról, hogy milyen mértékű államadósság terhelheti méltányosan az utánunk következő generációkat, már akkor is folytak viták, mielőtt a környezeti és éghajlati válság a generációk közötti méltányosságról szóló vita egyik témájává vált volna. Elvégre az államoknak a nemzetállamok létezése óta vannak adósságaik, és ez várhatóan mindaddig így lesz, amíg e nemzetállamok léteznek. Az államadósság – bár száraz témának tűnhet – mindig is releváns volt a generációk közötti méltányosság szempontjából.

A technológiai fejlődés lendületet ad a haladásnak, de kockázatokat is hordoz. A súlyos fenyegetések – az atomfegyverektől a klímakatasztrófáig – mind arra figyelmeztetnek, hogy az innovációnak a bolygó, az emberek és közös értékeink védelmét is szolgálnia kell. Az EU két fontos alapvetet alkalmaz az innováció és a következő generációk védelmének összehangolására: az elővigyázatosság elvét (a súlyos károk megelőzésére) és az innováció elvét (az új ötletek támogatására).

A 2008. évi pénzügyi válság, a Covid-19 világjárvány és más globális változások – például a népesség elöregedése vagy a klímaváltozás – aggályokat vetettek fel a fiatalokkal és a jövő generációival szembeni méltányossággal kapcsolatban. Ilyen aggály például az államháztartás fenntarthatósága, a társadalmi mobilitás, valamint az olyan alapvető szolgáltatásokhoz való méltányos hozzáférés, mint az egészségügy, a nyugdíjak, az oktatás és a szociális biztonság. Unió-szerte további közös problémát jelent még az ifjúsági foglalkoztatás, a rugalmas nyugdíjba vonulási lehetőségek és a megfizethető lakhatás.

AZ EMBEREK VÉDELME ÉS ERŐSEBB KÖZÖSSÉGEK ÉPÍTÉSE

A generációk közötti méltányossággal kapcsolatban felmerülő témák közé tartozik az egészségügy, az ellátás, a biztonság, a digitális befogadás és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés. Ha életszakaszokra lebontva tervezünk előre, olyan megoldásokat alakíthatunk ki, amelyek mindenki szükségleteit figyelembe veszik.

A geopolitikai kockázatok miatt a felkészültség és a biztonság kulcsfontosságúvá vált. A biztonsági kihívások kezelése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a társadalom stabil maradjon és a polgárok védelmet élvezzenek. Fel kell ismerni, hogy a béke továbbra is az emberi jóllét és a társadalmak hosszú távú fejlődésének alapvető feltétele. Az emberekben rejlő potenciál csak békés környezetben bontakozhat ki igazán – ennek pedig tartós hatása van a jövő generációk életminőségére és lehetőségeire. Az intergenerációs szemlélet tovább csökkentheti a veszélyeztetett csoportokat fenyegető kockázatokat, és javíthatja a társadalmak hosszú távú ellenálló képességét.

Az egészségügyi és szociális ellátórendszerek komoly kihívásokkal küzdenek. Az emberek tovább élnek, a gondozási költségek pedig növekednek. E változások nyomán elmélyülhetnek a társadalmi egyenlőtlenségek. Ahhoz, hogy mindenki számára elérhető és mindenki igényét kielégítő egészségügyi szolgáltatások működjenek – nemcsak ma, de a jövőben is, a hosszú távú tervezés és az intézményekbe fektetett bizalom nélkülözhetetlen.

A társadalmi kohézió generációkat köt össze, és a kölcsönös támogatás, a közös értékek és a korosztályok közötti együttműködés előmozdítása révén erősebb közösségeket épít. Amikor különböző életkorú és hátterű emberek találkoznak – például mentorálás, közösségi programok vagy közös projektek révén –, tudást és készségeket cserélnek, a hagyományokat ötvözik az innovációval, ezáltal gazdagítva a közös jóllétet. Ez segít megelőzni a kirekesztést, és támogatja a rezilienciát. Egy ilyen megközelítés segíthet az életkoron alapuló megkülönböztetés elleni küzdelemben, javíthatja a nemzedékek közötti mobilitást, és új életet lehelhet olyan ágazatokba, mint a mezőgazdaság.

A szociális jogok európai pillére magában foglalja az olyan alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést, mint a közlekedés, az energia és a pénzügyi szolgáltatások. Fontos, hogy e szolgáltatások kiváló minőségűek, elérhetőek, megfizethetőek és helyben hozzáférhetőek legyenek. Mivel a városi és a vidéki térségek igényei különbözhetnek, egy ma meghozott döntés azt is meghatározza, hogy e szolgáltatások hogyan fognak a jövőben fejlődni. Ez az, ami miatt a hosszú távú tervezés elengedhetetlen.

PÉLDÁK A GENERÁCIÓK KÖZÖTTI MÉLTÁNYOSSÁGRA AZ EU-BAN

Az Európai Unió a kezdetektől fogva hosszú távú projektként jött létre azzal a céllal, hogy biztosítsa a békét, a jóllétet és polgárainak boldogulását – nemcsak a jelenlegi, de a jövő generációinak is. E jövőkép szempontjából a generációk közötti szolidaritás és együttműködés alapvető fontosságú – ezt már a Schuman-nyilatkozat is kiemelte, hangsúlyozva, hogy az Európai Uniót olyan konkrét megvalósításokra kell építeni, amelyek megteremtik a „tényleges szolidaritást”. Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkének (3) bekezdése és az Alapjogi Charta egyaránt hivatkozik az EU jövő nemzedékekkel kapcsolatos felelősségére, és hangsúlyozza az európai projekt előrelátó jellegét.

Az Európai Unión belül és kívül is számos pozitív példát találni arra, hogy a közösségek kreatívan és újszerűen közelítették meg a generációk közötti méltányosság kérdését. Az alábbiakban olyan példák következnek, amelyek segítségével a polgári vitacsoport tagjai jobban el tudják képzelni, hogy a generációk közötti méltányosság milyen lehet a gyakorlatban.

TÜBINGEN

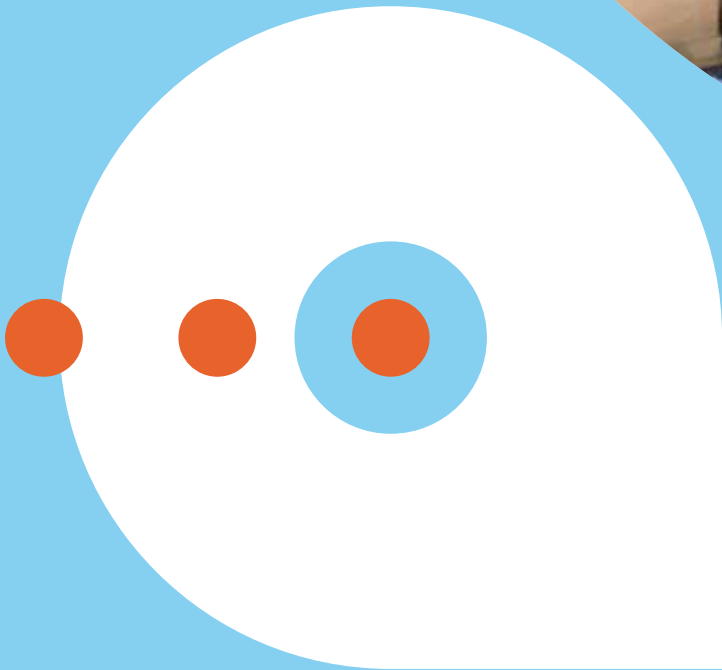
A németországi Tübingen városában a helyi színház egy olyan darabot mutatott be, amely a rövid távú gondolkodás és a jövő figyelmen kívül hagyásának veszélyeire hívta fel a figyelmet. Hogy a közönség jobban átértse: sokan fognak élni utánuk is, a nézőtér néhány székét a jövő generációinak tartották fenn. Ezeket a székeket nevek és születési dátumok szerepeltek, és arra kérték a nézőket, hogy hagyják őket üresen. Ez az erőteljes gesztus élénken emlékeztetett arra, hogy a ma meghozott döntéseink hosszú távon is hatással vannak a jövőre.

AMSZTERDAM

Az 1990-es évek végén az egyik amszterdami városrész jelentős változásokon ment keresztül: számos török és marokkói bevándorló költözött a környékre, új kultúrát hozva magukkal, új üzleteket és mecseteket nyitva. Ezzel egy időben számos holland család elköltözött, és az ott maradó idősebb holland lakosság egyre inkább idegennek érezte magát a saját környezetében. Bár nyílt konfliktus nem alakult ki, a feszültség és az elszigeteltség egyre nőtt. Ez akkor változott meg, amikor az Amszterdami Történelmi Múzeum egy történetmesélő projektet indított, amelynek célja az volt, hogy emlékeket gyűjtsön a régebb óta ott élő holland lakosoktól. A projekthez idővel bevándorlók is csatlakoztak, akik megosztották saját történeteiket – nemcsak Amszterdamról, hanem szülőfalvaikról is. Ezek a történetek mélyen megérintették az embereket, és kiderült, hogy a vidéki múltjuk sokban hasonlított a holland lakosok nagyszüleinek emlékeihez. A projekt remek példája annak, hogy a valódi változás néha egyszerűen abból fakad, ha figyelünk egymásra – és hogy a legváratlanabb szereplők, például egy múzeum is képes lehet közösséget teremteni a közösen megélt emlékek felidézése és megosztása révén, elősegítve a generációk és kultúrák közötti kapcsolatépítést.

ZARAGOZA

A zaragozai **Door Breakers** projekt egy másik példa arra, hogy a generációk közötti méltányosság hogyan működik a gyakorlatban. Az amszterdami kezdeményezéssel szemben ez a projekt a fiatalabb generációk érdeklődési köreire és szükségleteire összpontosít. A kezdeményezés keretében 16–21 éves fiatalok aktív tanácsadóként vehetnek részt Zaragoza város múzeumainak munkájában. A projekt azzal, hogy a fiatalokat közvetlenül bevonja a döntéshozatalba – például arról, hogy mi legyen a következő kiállítás tárgya

vagy hogyan szólítsák meg a szélesebb közösséget és a múzeumlátogatókat –, biztosítja, hogy a múzeumokban a fiatal polgárok érdeklődési körei, kreativitása és igényei is megjelenjenek. A fiatal tanácsadók fejlesztéseket javasolnak, programokat terveznek, és közreműködnek olyan stratégiák kialakításában, amelyek célja kortársaik bevonása és megszólítása – ezáltal a kultúrát hozzáférhetőbbé és érdekesebbé teszik az új generációk számára. Emellett a projekt valódi szerepvállalási lehetőséget kínál a fiataloknak közösségük kulturális életében – ezzel mintegy elismerve, hogy mivel a kulturális intézményeket a mai fiatalok öröklik, ösztönözni kell őket arra, hogy felelősnek érezzék magukat a kulturális örökség megőrzése és megújítása iránt.

MALMÖ

A malmói Varvsstaden városrész átalakítása kiváló példája a generációk közötti méltányosság térbeli megvalósításának. Ezen innovatív városfejlesztési projekt célja nem csupán egy történelmi városrész újjáélesztése, hanem az is, hogy fenntartható jövőt teremtsen minden korosztály számára – beleértve a még meg sem születetteket is. A Varvsstaden projekt a meglévő épületek és anyagok megőrzésével és rendeltetésének újradefiniálásával minimalizálja a hulladék mennyiségét és csökkenti a szén-dioxid-kibocsátást, kisebb környezeti lábnyomot hagyva a jövő nemzedékeire.

A kezdeményezés keretében létrehoztak egy ún. anyagbankot, amely a bontásból származó alkotóelemek újrafelhasználását katalógusként rögzíti, ezzel is a körforgásos gazdaság elveit alkalmazva. A projekt a közösségi részvételt is elősegíti, és az együttműködésen alapuló irányításnak köszönhetően a fejlesztési célokat a lakosok igényeihez igazítja. Ez a megközelítés amellett, hogy tiszteletben tartja a terület ipari örökségét, élénk és befogadó életteret teremt, ahol különböző generációk együtt élhetnek, dolgozhatnak és boldogulhatnak közösen. A fenntarthatóság és a közösségi szerepvállalás előtérbe helyezésével Varvsstaden bebizonyította, hogy egy megfontolt várostervezés nemcsak a jelenlegi, de a jövőbeli lakosok számára is előnyökkel járhat, hiszen biztosítja, hogy napjaink szükségletei ne veszélyeztessék a jövő lehetőségeit.

VARSÓ

2024 őszén Lengyelország Intergenerational School (Intergenerációs iskola) néven programot indított azzal a céllal, hogy az iskolák adjanak teret olyan tevékenységeknek, ahol megvalósulhat a generációk közötti együttműködés és kölcsönös tanulás. A projektet a nemzedékek közötti szolidaritás európai napján Barbara Nowacka oktatási miniszter mutatta be, hangsúlyozva, hogy napjaink széttöredezetté váló társadalmában mennyire fontos a nemzedékek közötti kapcsolatok ápolása és a tudáscsere előmozdítása, amelynek során a fiatalok hasznosítják az idősök tapasztalatait, az idősök pedig új készségeket, például digitális jártasságot sajátítanak el a fiataloktól.

A kezdeményezés jól illeszkedik a 2025 első felében esedékes lengyel EU-elnökség alatt futó Kultúrák és generációk közötti párbeszéd program szélesebb keretei közé, amely szerint a kultúra híd szerepet tölthet be – összekapcsolva különböző hagyományokat, nyelveket és tapasztalatokat. E törekvések célja, hogy a generációk közötti méltányosságot és szolidaritást beépítsék az oktatásba és a közösségi életbe, biztosítva, hogy több generáció is vállaljon aktív szerepet a közös társadalmi és kulturális terekben.

MI LENNE, HA... ELKÉPZELHETNÉNK, MILYEN EGY MINDEN GENERÁCIÓ SZÁMÁRA MÉLTÁNYOS JÖVŐ?

A megfelelő kérdések megfogalmazása gyakran éppolyan fontos, mint a válaszok megtalálása. Az alábbi tizenkét „Mi lenne, ha...” kezdetű kérdés célja, hogy elgondolkodtasson, inspiráljon, és új nézőpontokat nyisson meg Ön előtt. Adjon időt magának a válasz megfogalmazásához. A kérdéseket nem kell azonnal megválaszolni, inkább hagyja, hogy végigkísérjék Önt a polgári vitacsoportban végzett munkája során. Reméljük, hogy ezeken kívül más kérdéseket is közösen kibonthatunk Önnel.

Mi lenne, ha... a ma meghozott döntések a jövőben a belőlük fakadó egyenlőtlenségeket is figyelembe vennék?

Mi lenne, ha... az életkor szerinti sokszínűsége erősségként tekintenénk?

Mi lenne, ha... a természetnek is lenne hangja?

Mi lenne, ha... életünk legfőbb célja az önmagunkról, a másokról és az élet minden formájáról való gondoskodás lenne?

Mi lenne, ha... olyan ellenálló, demokratikus társadalmakat építenénk, ahol minden ember hallathatja a hangját, hisz a saját jövőjében, és senki sem szorol a társadalom peremére?

Mi lenne, ha... az oktatás minden korosztály számára életviteli készségeket nyújtana, ösztönözné a generációk közötti tudásmegosztást és előmozdítaná a kollektív jóllétet?

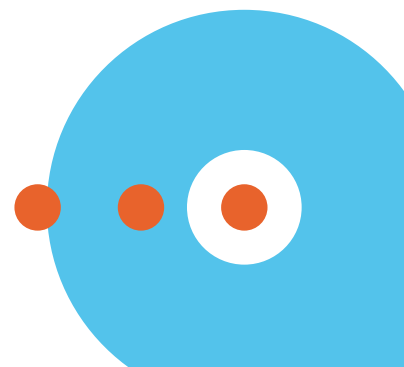
Mi lenne, ha... minden városban, régióban, illetve országban lenne egy olyan (intergenerációs) tanács, amely védené a jelenlegi és jövő generációk jogait – különösen egy egészséges bolygóhoz való jogát?

Mi lenne, ha... pénzügyi döntéseinket egy olyan egyértelmű „Ne árts!” elv vezérelné, amely a jövő generációinak érdekeit is figyelembe veszi?

Mi lenne, ha... a közös (intergenerációs) lakhatási modellek a közpolitika alapelemeivé válnának?

Mi lenne, ha... mindenkinek lenne ideje, eszköze és lehetősége közvetlenül részt venni a döntéshozatalban?

Mi lenne, ha... a ma elmondott történetek határoznák meg a jövőt, és szolgálnának a holnap szakpolitikáinak alapjául?

4 / További forrásanyagok

Szeretne még többet megtudni a témáról? Az alábbi listában olyan forrásokat talál, amelyeket az Európai Bizottság, valamint a Tudásbizottság külső szakértői válogattak össze. Nem szükséges mindegyiket elolvasnia vagy megnéznie, ám ha szeretne többet megtudni, ezek mindegyike könnyen hozzáférhető, inspiráló kiindulópontot adhat a témakörhöz.

Javasolt források:

Ha kíváncsi és szeretne ihletet kapni:

- Intergenerational Fairness Day Podcast (Generációk közötti méltányosság napja podcast); Introducing Intergenerational Fairness: A Global Movement (Bevezetés a nemzedékek közötti méltányosság témakörébe: egy világméretű mozgalom, 7 epizód, angol)
<https://www.buzzsprout.com/2273376/episodes/13926495-introducing-intergenerational-fairness-a-global-movement>
- A New Intergenerational Contract (Szerződés az új generációk között, angol nyelvű honlap):
<https://www.if.org.uk/research-posts/a-new-intergenerational-contract/>
- Future Generations Commissioner from Wales (a jövő nemzedékeiért felelős biztos Walesből, angol nyelvű videó):
[A thank you from Ameerah, Year 2050, Cymru.](https://www.youtube.com/watch?v=Ugk1Yk1Yk1Y)
- [Roman Krznaric: How to be a good ancestor | TED Talk](https://www.youtube.com/watch?v=Ugk1Yk1Yk1Y) (angol nyelvű videó felirattal)
- An intro to Intergenerational Fairness in Europe: The Imperative, the Journey, & the Opportunity: (Bevezetés a generációk közötti méltányossághoz Európában: a szükségszerűség, az út és a lehetőség)
<https://playingwithtime.substack.com/p/dispatches-8-an-intro-to-intergenerational> (angol nyelvű cikk)
- Intergenerational Fairness in 90 seconds (Generációk közötti méltányosság 90 másodpercben, angol nyelvű videó). <https://youtu.be/64Xp1NtldAQ>
- TED-Ed Future Forward - Futures Literacy; how can you explore the future (TED-Ed Future Forward: hogyan fedezhetjük fel a jövőt)
<https://ed.ted.com/future-forward>

Ha még ennél is többre kíváncsi:

- Krznaric, Roman (2021): [The good ancestor: how to think long in a short-term world](https://www.whallen.com/books/the-good-ancestor-how-to-think-long-in-a-short-term-world). London: WH Allen. (könyv)
- Fair public policies for all generations. An assessment framework (Méltányos közpolitikák minden generáció számára – értékelési keret):
<https://gulbenkian.pt/de-hoje-para-amanha/en/public-policies/> (angol)
- Niels de Fruquier (2025). [Rethinking Generation: An Invitation to embrace a Life-Centered approach](https://www.rethinkinggeneration.com/). (A generáció újragondolása – meghívás egy életközponturn szemléletre). (angol nyelvű cikk)
- OECD (2020). [Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice](https://www.oecd.org/gov/governance-for-youth-trust-and-intergenerational-justice/). (Irányítás az ifúságért, a bizalomért és a nemzedékek közötti igazságosságért). Összehasonlító értékelés a nemzeti kormányok és az Európai Unió által a fiatalok szerepvállalásának és a nemzedékek közötti igazságosság előmozdításának érdekében bevezetett szakpolitikákról, jogszabályokról, intézményi kapacitásokról és kormányzási eszközökről. (angol)

